

au dat cîte 100 de galbeni și mai bine unui»; «toate le-au zidit egumenul Parthenie cu sutele ca celea de galbini care să da de la alți ctitori, care sînt scrise în pomealnic»<sup>1</sup>.

În privința *scriptorului principal* al manuscrisului se poate afirma cu certitudine că acesta a fost egumenul Parthenie, care a adus un aport remarcabil, la dezvoltarea culturală și la creșterea importanței centrului de la Bisericiani în secolul al XVII-lea<sup>2</sup>. În cei 22 de ani cît a fost egumen al acestei mănăstiri (il găsim înscris ca egumen în documentele din timpul domniei lui Miron Barnovschi) contribuie la mărirea numărului călugărilor și pune bazele unei școli de copişti<sup>3</sup>.

Nu încredințează însă nimănui realizarea pomelnicului ci înscrie personal, cu conștiinciozitate, pe toți donatorii care au contribuit la ridicarea mănăstirii<sup>4</sup>. Scrie personal tot textul de bază al *Pomelnicului*, adică lista domnilor Moldovei și a ctitorilor mănăstirii într-o înșiruire continuă, împărțiți pe capitole, după poziția socială sau rangul bisericesc. Tot el scrie și partea a doua a *Pomelnicului*, care conține în genere aceleași nume (precum și altele) repartizate după sărbătorile în care se fac pomeniri. În această parte însă, în multe cazuri scrie doar titlurile sărbătorilor, lăsînd spațiu liber în care să fie ulterior înscrise numele donatorilor. Unele din aceste rubrici au fost completate de scriitorii care au urmat, altele au rămas albe.

*Scriptorul II* scrie în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și are doar o funcție secundară, deoarece nu scrie text nou, ci completează numai textul lui Parthenie, suprascriind numele de familie, porecele, funcțiile unor boieri sau locul de baștină al unor ctitori.

*Scriptorii următori* adaugă nume și danii la sfîrșitul secolului al XVII-lea și în secolul al XVIII-lea, completînd spațiile albe, sau scriind pe margini, în scriere chirilică cursivă.

Scris la peste un secol și jumătate după cel al mănăstirii Bistrița<sup>5</sup>, *Pomelnicul de la Bisericiani* prezintă lista domnilor moldoveni de la Alexandru cel Bun (1400—1432) pînă la Miron Barnovschi (1626—1629), însă cu omiterea domnilor de mai mică importanță. De exemplu, între Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare nu mai sînt trecute cele 7 domnii consecutive. În schimb, la domniile lui Alexandru Lăpușeanu, Eremia Movilă, Ștefan Tomșa și Miron Barnovschi sînt date și amănunte privitoare la familiile acestora, ceea ce confirmă încă o dată epoca de scriere a *Pomelnicului* în primele trei decenii

<sup>1</sup> N. Iorga, *op. cit.*, p. 238; Arhimandritul Partenie, *op. cit.*, p. 21.

<sup>2</sup> «Acest egumen Parthenie, să cunoaște că au fost om cuvios și că au fost avînd și călugări pe lingă dînsul oameni cuvioși și vrednici, pentru că dovedesc daniile cîte s-au dat și lucrurile cîte s-au lucrat aici la Bisericiani în zilele celui rînd de călugări cari au fost în zilele egumenului Parthenie. Căci pînă la acest egumen nu se află nimic făcut aici la mînăstire, nici odoare în biserică, nici moșii, nici scrisori pentru moșii» (Arhimandritul Partenie, *op. cit.*, p. 15; N. Iorga, *op. cit.*, p. 237).

<sup>3</sup> «Și multime de cărți sîrbești scrise de părinții cari lăcua aicea pe vremea aceea» (Arhimandritul Partenie, *op. cit.*, p. 16).

<sup>4</sup> De exemplu, despre Dumitrașco Ștefan, mare logofăt și soția lui Maria se spune în cronică mănăstirii: «au murit întru același an amîndoi și i-au pus egumenul Parthenie la pomealnic» (N. Iorga, *op. cit.*, p. 239).

<sup>5</sup> D. P. Bodgan, *Pomelnicul mînăstirii Bistrița*, București, 1941.